01/12/2022

Αγ. Αικατερίνη Σινά: Ανακαλύφθηκαν χαμένες γλώσσες στη βιβλιοθήκη της

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Το μοναστήρι της Αγίας Αικατερίνης, ένας ιερός χριστιανικός τόπος που βρίσκεται στη σκιά του όρους Σινά, φιλοξενεί μια από τις παλαιότερες βιβλιοθήκες του κόσμου που χρησιμοποιούνται αδιάκοπα μέσα στα χρόνια. Εκεί φυλάσσονται χιλιάδες χειρόγραφα και βιβλία – ορισμένα από τα οποία περιέχουν κρυμμένους θησαυρούς.

Το 2017, όπως αναφέρει ο Τζεφ Φαρέλ για τον **Independent,** μια ομάδα ερευνητών χρησιμοποίησε μια νέα τεχνολογία για να αποκαλύψει κείμενα που είχαν σβηστεί και υπεργραφεί από τους μοναχούς που ζούσαν και εργάζονταν στο μοναστήρι. Πολλά από αυτά τα πρωτότυπα κείμενα ήταν γραμμένα σε γλώσσες γνωστές στους ερευνητές – λατινικά, ελληνικά, αραβικά – ενώ άλλα ήταν γραμμένα σε γλώσσες που είχαν χαθεί από καιρό και σπάνια εμφανίζονται στα ιστορικά αρχεία.

Τα χειρόγραφα με πολλαπλά στρώματα γραφής είναι γνωστά ως παλίμψηστα, και

υπάρχουν περίπου 130 από αυτά στη **Μονή της Αγίας Αικατερίνης**, σύμφωνα με τον ιστότοπο της **Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης Παλαιών Χειρογράφων**, η οποία ηγήθηκε της πρωτοβουλίας για την αποκάλυψη των πρωτότυπων κειμένων. Όπως εξήγησε ο **Ρίτσαρντ Γκρέι** στο **Atlantic,** με την άνοδο του **Ισλάμ** τον 7ο αιώνα, οι χριστιανικές τοποθεσίες στην έρημο του **Σινά** άρχισαν να εξαφανίζονται και η Αγία Αικατερίνη βρέθηκε σε σχετική απομόνωση. Οι μοναχοί στράφηκαν στην επαναχρησιμοποίηση παλαιότερων περγαμηνών όταν τα αποθέματα στο μοναστήρι λιγόστεψαν.

Για να αποκαλύψουν τα μυστικά κείμενα των παλίμψηστων, όπως αναφέρει το in.gr οι ερευνητές φωτογράφισαν χιλιάδες σελίδες πολλές φορές, φωτίζοντας κάθε σελίδα με διαφορετικού χρώματος φώτα. Φωτογράφισαν επίσης τις σελίδες με φως που έπεφτε πάνω τους από πίσω ή από λοξή γωνία, γεγονός που βοήθησε *«να αναδειχθούν μικροσκοπικά εξογκώματα και κοιλότητες στην επιφάνεια»* είπε ο **Γκρέι**. Στη συνέχεια τροφοδότησαν τις πληροφορίες σε έναν αλγόριθμο υπολογιστή, ο οποίος είναι σε θέση να διακρίνει τα πιο πρόσφατα κείμενα από τα πρωτότυπα.

Από το 2011, οι ερευνητές έχουν φωτογραφίσει 74 παλίμψηστα, τα οποία διαθέτουν 6.800 σελίδες μεταξύ τους. Και τα αποτελέσματα της ομάδας ήταν αρκετά εκπληκτικά. Μεταξύ των νεοαποκαλυφθέντων κειμένων, τα οποία χρονολογούνται από τον 4ο έως τον 12ο αιώνα, περιλαμβάνονται 108 σελίδες άγνωστων μέχρι πρότινος ελληνικών ποιημάτων και η παλαιότερη γνωστή συνταγή που αποδίδεται στον **Έλληνα γιατρό Ιπποκράτη**.

Αλλά ίσως τα πιο ενδιαφέροντα ευρήματα είναι τα χειρόγραφα γραμμένα σε άγνωστες γλώσσες που βγήκαν εκτός χρήσης πριν από πολλούς αιώνες. Δύο από τα σβησμένα κείμενα, για παράδειγμα, ήταν γραμμένα με μελάνι στα αλβανικά του Καυκάσου, μια γλώσσα που μιλούσαν οι χριστιανοί στο σημερινό Αζερμπαϊτζάν. Σύμφωνα με τη **Σάρα Λάσκοου** του **Atlas Obscura**, η καυκάσια αλβανική γλώσσα υπάρχει σήμερα μόνο σε λίγες λίθινες επιγραφές. Ο **Μάικλ Φελπς**, διευθυντής της **Ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης Πρώιμων Χειρογράφων,** λέει ότι η ανακάλυψη των γραπτών στα καυκάσια αλβανικά στη βιβλιοθήκη της **Αγίας Αικατερίνης** βοήθησε τους μελετητές να αυξήσουν τις γνώσεις τους για το λεξιλόγιο της γλώσσας, δίνοντάς τους λέξεις για πράγματα όπως «δίχτυ» και «ψάρι».

Άλλα κρυμμένα κείμενα ήταν γραμμένα σε μια παρωχημένη διάλεκτο γνωστή ως χριστιανική παλαιστινιακή αραμαϊκή, ένα μείγμα συριακής και ελληνικής γλώσσας, η οποία καταργήθηκε τον 13ο αιώνα για να ανακαλυφθεί εκ νέου από μελετητές τον 18ο αιώνα. *«Επρόκειτο για μια ολόκληρη κοινότητα ανθρώπων που είχαν λογοτεχνία, τέχνη και πνευματικότητα»* λέει ο **Φελπς.** *«Σχεδόν όλα αυτά έχουν χαθεί, ωστόσο το πολιτιστικό τους DNA υπάρχει στον πολιτισμό μας σήμερα. Αυτά τα παλίμψηστα κείμενα τους δίνουν ξανά φωνή και μας επιτρέπουν να μάθουμε*

πώς συνέβαλαν στο ποιοι είμαστε σήμερα».

Το έργο **Sinai Palimpsests Project**, όπως είναι γνωστή η πρωτοβουλία της ομάδας, έχει αποκτήσει νέα επείγουσα σημασία τα τελευταία χρόνια, καθώς η παρουσία του **Ισλαμικού Κράτους** στη χερσόνησο του **Σινά** έχει καταστήσει το μοναστήρι της **Αγίας Αικατερίνης** ακόμη πιο δυσπρόσιτο. Ο **Φελπς** και οι συνάδελφοί του ερευνητές καθιστούν τις εικόνες των παλίμψηστων διαθέσιμες στο διαδίκτυο, ώστε οι μελετητές να μπορούν να εξερευνήσουν τα μυστικά γραπτά που ήρθαν στο φως.